

Els joves, que empenyin la roda

Presentaven un documental sobre la cultura musical bribri, una ètnia en procés d'assimilació a Costa Rica, assetjada com tantes altres pels frenètics processos d'homogeneïtzació global. Uns estudiants hi havien anat a filmar les restes d'una tribu indígena que, no gaires anys enrere, mantenien un ric repertori musical i coreogràfic. Però havien fet salat, si el que volien atrapar era aquella idea d'indi incontaminat per occident, orgullós de les seves tradicions i formes de vida. Això no obstant, encara hi havia algun vell disposat a enregistrar per a la posteritat algun dels balls de la seva joventut, i una colla de joves desmenjats que es deixaven fer. Varen ballar un parell de danses davant les càmeres, l'una en cercle amb homes i dones, l'altra en renglera només els homes. Els passos no eren gens difícils, però tot i això semblaven abstrusos per als joves, com si grans problemes de psicomotricitat els impedissin fer un pas ara a la dreta, ara a l'esquerra. El vell capdancer, de tota manera, empenyia i empenyia, com si la rotllana fos en realitat la roda dentada responsable de moure tota la cultura bribri, i el seu motor únic, un pobre ancià; un ancià mig despullat, braç a braç amb una colla de joves capcots en samarreta que, potser, s'haurien estimat més ballar un *reggaeton*. De fet, el professor que ens passava el documental explicava que, quan els joves travessaven la carretera sortint de la reserva, fins i tot apedregaven els adults perquè els avergonyia aquella cultura ancestral de la qual provenien.

Observant aquell crepuscle, no vaig poder evitar relacionar-lo amb una altra rotllana en la posta. Què n'hem de fer, de la sardana, aquesta malalta amb una mala salut de ferro, quan la força dels ancians i l'ajuda institucional comencin a flaquejar? Avui dia, fins i tot amb el suport d'hipermercats, que n'ofereixen cursos gratuïts, el panorama es contempla amb la mateixa sensació de final, sobretot si es fa la mitjana de l'edat dels balladors. Però si la valoració és més analítica, potser el desànim serà menor. El que ha envellit pitjor és la fórmula de l'aplec i la coreografia, no tant la música de cobla, potser perquè els compositors i músics han estat menys refractaris als canvis que no pas els balladors. L'estil manresà, que escurça la durada de la sardana amb menys tirades de curts i llargs, no aconsegueix imposar-se. En canvi, la història de la música de cobla és plena de gestos valents

des de Pep Ventura. Si Juli Garreta fou criticat perquè les seves innovadores sardanes, deutores del gran simfonisme centreeuropeu, eren poc balladores, les de Vicenç Bou eren massa «aflamencades»; Josep Coll proposava el 1931 una tenora metàl·lica, a la mateixa època en què La Principal de la Bisbal barrejava cobla i jazz. Més recentment, Marcel Caselles creava les *transardanes* i Santi Arisa la *sardanova*, i Guillamino ha *samplejat* sardanes per a sessions de DJ.

Mentre avui molts entonen l'elegia sardanística, joves compositors gironins de música per a cobla es van imposant amb una mentalitat sense prejudicis. Un dels més representatius, Marc Timon, de Castelló d'Empúries, quan compon per a cobla és capaç d'imaginar la sardana futurista *5445 dC*, o també la *suite* humorística *Els Planetes, periple d'un humà per salvar la sardana*. Forma part de la generació de compositors i intèrprets formats a l'Escola Superior de Música de Catalunya, com el calongí Ivan Joanals, el bisbalenc Àlex Vila o Albert Vergés, de Tortellà, que s'han encarrat al món de la cobla d'una manera oberta i desacomplexada. La supervivència rau en la metamorfosi, i la sardana, encara que no ho sembli, està molt acostumada als canvis al llarg de la seva història.

Quartet Gerió: Compositors de Girona

L'any passat va sortir el projecte *Girona XXI*, editat per Columna Música. Abans, la *mezzosoprano* Tinton Frauca va encarregar a poetes i compositors gironins una sèrie de peces per al disc *La música de les flors* (1998). Ara el Quartet Gerió ha reunit obres d'Agustí Coma, Lluís Caballeria, Paco Viciano, Miquel Sunyer, Joan Tarrús, Joaquim Rabaseda, Àngels Alabert i Ramon Pelinski. Arrodoneixen el CD les col·laboracions gironines de les veus de Gemma Coma, Maite Mer, Elena Martinell i Xavier Mendoza, i del pianista Joan Sadurní.